

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙

หัวข้อเรื่อง

๑.บททั่วไป

๒.คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๓.คำสั่งทางปกครอง

๔.ระยะเวลาอุทธรณ์

๕.การแจ้ง

๖.คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง

เจ้าหน้าที่

คู่มือ

การพิจารณา

รูปแบบและผลคำสั่ง

การอุทธรณ์คำสั่ง

การเพิกถอนคำสั่ง

การขอให้พิจารณา

การบังคับทางปกครอง

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

วาระคราวละ ๓ ปี อาจได้รับ
แต่งตั้งอีก กรณีพ้นตำแหน่งตาม
วาระตาม.๘ กรณีพ้นตำแหน่ง
นอกจากวาระตาม.๘ คือ ตาย
ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย
ฯลฯ (ตาม.๙+ม.๗๖)

จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่
เกิน ๙ คน (ม.๗)

อำนาจหน้าที่ เช่น สอดส่อง
ดูแล+ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึง
ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่
เกี่ยวกับการปฏิบัติตาม พรบ.นี้
(ม.๑๑)

คำสั่งทางปกครอง

กระทำโดย
เจ้าหน้าที่

๑.เจ้าหน้าที่
ม.๑๒ - ม.๒๐

๑.๑ ประกอบด้วย

บุคคล

คณะบุคคล

นิติบุคคล

๑.๒ จัดตั้งในระบบราชการ/
รัฐวิสาหกิจ

รมต. อธิบดี ผวจ.
นายกเทศมนตรี

คณะกรรมการข้าราชการพล
เรือน คณะกรรมการอาหารและ
ยา สภาเทศบาล

กระทรวง ทบวง กรม อปท.
รัฐวิสาหกิจ

๑.๓ จัดตั้งในกิจการอื่นของรัฐ

องค์กรมหาชน องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ หน่วยงานอิสระของรัฐ

๑.๔ จัดตั้งในกิจการอื่น
ของเอกชน

เอกชนที่ได้รับอนุญาตให้ตรวจสภาพรถยนต์ แพทย์สภา สภานายความ

เมื่อมีกรณีตามมา.๑๓/คู่กรณีคัดค้านว่า
เจ้าหน้าที่ผู้ใด เป็นบุคคลตามม.๑๓
ให้เจ้าหน้าที่หยุดการพิจารณา+แจ้ง
ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปทราบ
เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้มีคำสั่งต่อไป
(ม.๑๔)

เมื่อมีกรณีตามม.๑๓/คู่กรณีคัดค้านว่า
กรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจ
พิจารณาทางปกครองคณะใด มีลักษณะ
ดังกล่าว ให้ประธานกรรมการเรียก
ประชุมเพื่อพิจารณาเหตุคัดค้าน (ม.๑๕)

๑.เป็นคู่กรณีเอง

๒.เป็นคู่หมั้น/คู่สมรสของคู่กรณี

๓.เป็นญาติของคู่กรณี (ปพพ.ม.๑๖๒๙ (๑)-(๓))

๔.เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม/ผู้พิทักษ์/ผู้แทน/
ตัวแทน

๕.เป็นเจ้านี่/ลูกหนี้/นายจ้างของคู่กรณี

๖.กรณีอื่นตามกฎหมายกระทรวง

ความเป็นกลางของ
เจ้าหน้าที่

กรณีมีส่วนได้เสีย
(ม.๑๓)

ถ้าผู้ยื่นเห็นเองว่า ตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้ยื่นหยุดการพิจารณา+แจ้งผู้บังคับบัญชาเหนือตน/ประธานกรรมการทราบ

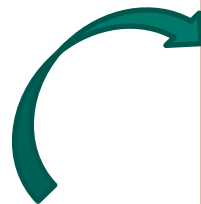
ถ้ามีคู่กรณีคัดค้านว่า ผู้ยื่นมีเหตุดังกล่าว หากผู้ยื่นเห็นว่าไม่มีเหตุตามที่คัดค้าน จะพิจารณาต่อไปก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตน/ประธานกรรมการทราบ

ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ยื่น/คณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครอง ซึ่งผู้ยื่นเป็นกรรมการอยู่ มีคำสั่ง/มีมติโดยไม่ชักช้า

ให้นำบทบัญญัติม.๑๔ ว.๒ + ม.๑๕ ว.๒ ว.๓ + ว.๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ดำเนินการดังนี้

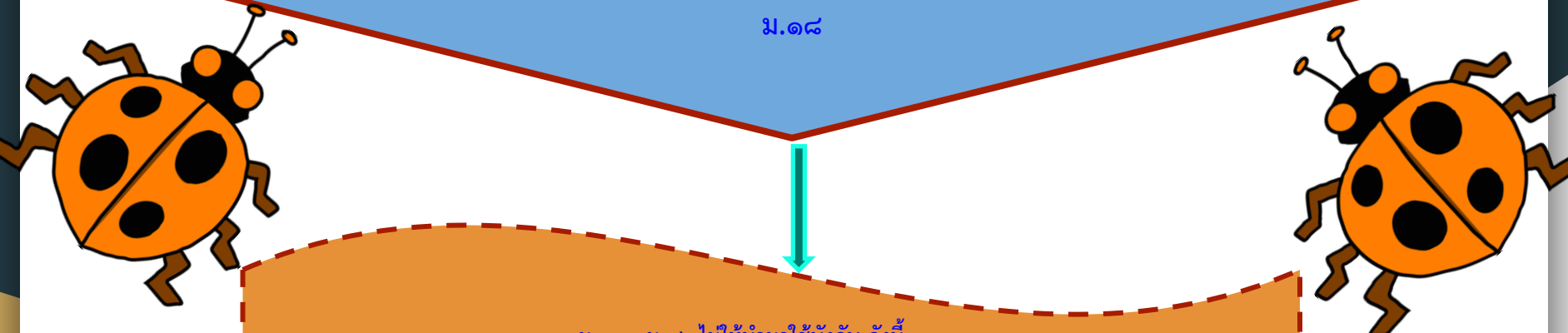

ความเป็นกลางของเจ้าหน้าที่

กรณีมีเหตุอื่นอันมีสภาพร้ายแรง
(ม.๑๖)

ข้อยกเว้น กรณีความไม่เป็นกลางของเจ้าหน้าที่

ม.๑๘

ม.๑๓ - ม.๑๖ ไม่ให้นำมาใช้บังคับ ดังนี้

- กรณีจำเป็นเร่งด่วน
- หากปล่อยให้ล่าช้าไปจะเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ
- หรือสิทธิของบุคคลจะเสียหายโดยไม่มีทางแก้ไขได้
- หรือไม่มีเจ้าหน้าที่อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นั้นได้

คู่มือ

บุคคลที่เป็นคู่มือ

*ตามม.๕ บุคคล/คณะบุคคล/นิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจ/ได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย

*ตามม.๒๑บุคคล/คณะบุคคล/นิติบุคคลในการพิจารณาทางปกครองได้ตามขอบเขตสิทธิของตนที่ถูกกระทบ

ความสามารถของคู่มือ

ม.๒๒

- ❖ ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะ
- ❖ ผู้ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้มีความสามารถทำในเรื่องที่กำหนดได้
- ❖ นิติบุคคล/คณะบุคคลม.๒๑โดยผู้แทน/ตัวแทน
- ❖ ผู้ซึ่งมีประกาศของนายก รมต./นายก รมต.มอบหมาย

กระทำโดยตัวแทน

ตัวแทนรายเดียว ม.๒๔
คู่มืออาจมีหนังสือแต่งตั้งบุคคลหนึ่งซึ่งบรรลุนิติภาวะกระทำการอย่างใดแทนเจ้าหน้าที่จะดำเนินการกระบวนการพิจารณากับคู่มือได้เฉพาะเป็นกรณีที่ผู้นั้นมีหน้าที่โดยตรงที่ต้องทำ+ต้องแจ้งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งทราบด้วยหากผู้ได้รับแต่งตั้งไม่ทราบแจ้งคู่มือให้ทราบโดยไม่ชักช้า

ตัวแทนร่วมเกิน ๕๐ คน
ม.๒๕
ยื่นคำขอทำนองเดียวกัน กรณียกให้บุคคลใดเป็นตัวแทนให้ผู้ถูกระบุชื่อเป็นตัวแทนร่วมของคู่มือ
กรณีไม่ได้ระบุบุคคลใดเป็นตัวแทนร่วม ให้เจ้าหน้าที่แต่งตั้งบุคคลที่คู่มือฝ่ายข้างมากเห็นชอบเป็นตัวแทนร่วม

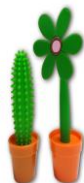
การพิจารณา

❖ การเริ่มการพิจารณาทางปกครอง

❖ หลักการพิจารณาทางปกครอง ม.๒๖ ม.๒๘ – ม.๒๙ ม.๓๓
ม.๘๕

❖ สิทธิของคู่กรณี ม.๒๓ – ม.๒๕ ม.๒๗ ม.๓๐ – ม.๓๒ ม.๓๗
ม.๔๐

๑.เอกสารที่ต้องยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ทำเป็นภาษาไทย ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศให้
คู่กรณีทำคำแปลเป็นภาษาไทย + รับรองความถูกต้อง ภายในระยะเวลาที่
เจ้าหน้าที่กำหนด ม.๒๖

๒.ให้เจ้าหน้าที่แจ้งสิทธิ + หน้าที่ ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองให้
คู่กรณีทราบ

๓.คำขอ/คำแถลง มีข้อบกพร่อง/อ่านไม่ออก/อ่านไม่เข้าใจ/ผิดพลาดอันเกิดจาก
ความไม่รู้หรือความประมาทของคู่กรณี ให้เจ้าหน้าที่แนะนำให้แก้ไขให้ถูกต้อง
ม.๒๗

๔.ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบขอเท็จจริงตามความเหมาะสม + พิจารณา
พยานหลักฐานที่เห็นว่าจำเป็น ม.๒๙

๕.กรณีคำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมี
โอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริง + โต้แย้ง + แสดงพยานหลักฐาน ม.๓๐

๖.คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อ โต้แย้ง/ป้องกันสิทธิของตนได้
แต่ถ้ายังไม่ได้ทำคำสั่งทางปกครอง คู่กรณีไม่มีสิทธิขอตรวจดูเอกสาร ม.๓๑

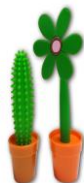
๗.เจ้าหน้าที่อาจไม่อนุญาตให้ตรวจดูเอกสาร/พยานหลักฐานได้ ถ้าเป็นกรณีที่ต้อง
รักษาไว้เป็นความลับ ม.๓๒

❖ รูปแบบของคำสั่งทางปกครอง ม.๓๔ - ม.๓๖

❖ การกำหนดเงื่อนไขในคำสั่งทางปกครอง ม.๓๙ ม.๓๙/๑

❖ การแก้ไขข้อบกพร่องในวิธีพิจารณา ม.๔๑ ม.๔๓

๑.รูปแบบของคำสั่งทางปกครอง
ม. ๓๔ - ม.๓๖

- คำสั่งด้วยวาจา
- คำสั่งเป็นหนังสือ
- คำสั่งด้วยวิธีการอื่น

๒.ต้องมีเหตุผลอย่างน้อย
ม.๓๗

- ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- ข้อกฎหมายที่อ้างอิง
- ข้อพิจารณา + ข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

๓.การกำหนดเงื่อนไขในคำสั่งทางปกครอง ม.๓๙ มีดังนี้

- ให้สิทธิ/ภาระหน้าที่เริ่มมีผลหรือสิ้นสุด ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
- ให้การเริ่มมีผล/สิ้นสุดของสิทธิ/ภาระหน้าที่ ต้องขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน

- ข้อสงวนสิทธิที่จะยกเลิกคำสั่งทางปกครอง
- ให้ผู้ได้รับประโยชน์ต้องกระทำ/งดเว้นกระทำ/ต้องมีการหน้าที่/ยอมรับภาระหน้าที่/ความรับผิดชอบบางประการ/การกำหนดข้อความในการจัดให้มีการเปลี่ยนแปลง/เพิ่มข้อกำหนดดังกล่าว

๔.คำสั่งทางปกครองอาจอุทธรณ์ได้แย้ง + ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์/โต้แย้งไว้
ม.๔๐

๕.การแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อย เจ้าหน้าที่อาจแก้ไขเพิ่มเติมได้ โดยเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องจัดส่งคำสั่งทางปกครอง เอกสาร/วัตถุอื่นใด เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมได้ ม.๔๓

การอุทธรณ์คำสั่งทาง
ปกครอง ม.๔๔

ต้องทำเป็นหนังสือ

การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการบังคับ
ทางปกครอง

คู่กรณีอุทธรณ์ ๑๕ วัน นับแต่วันที่
ได้รับแจ้ง

เจ้าหน้าที่พิจารณาภายใน
๓๐ วัน

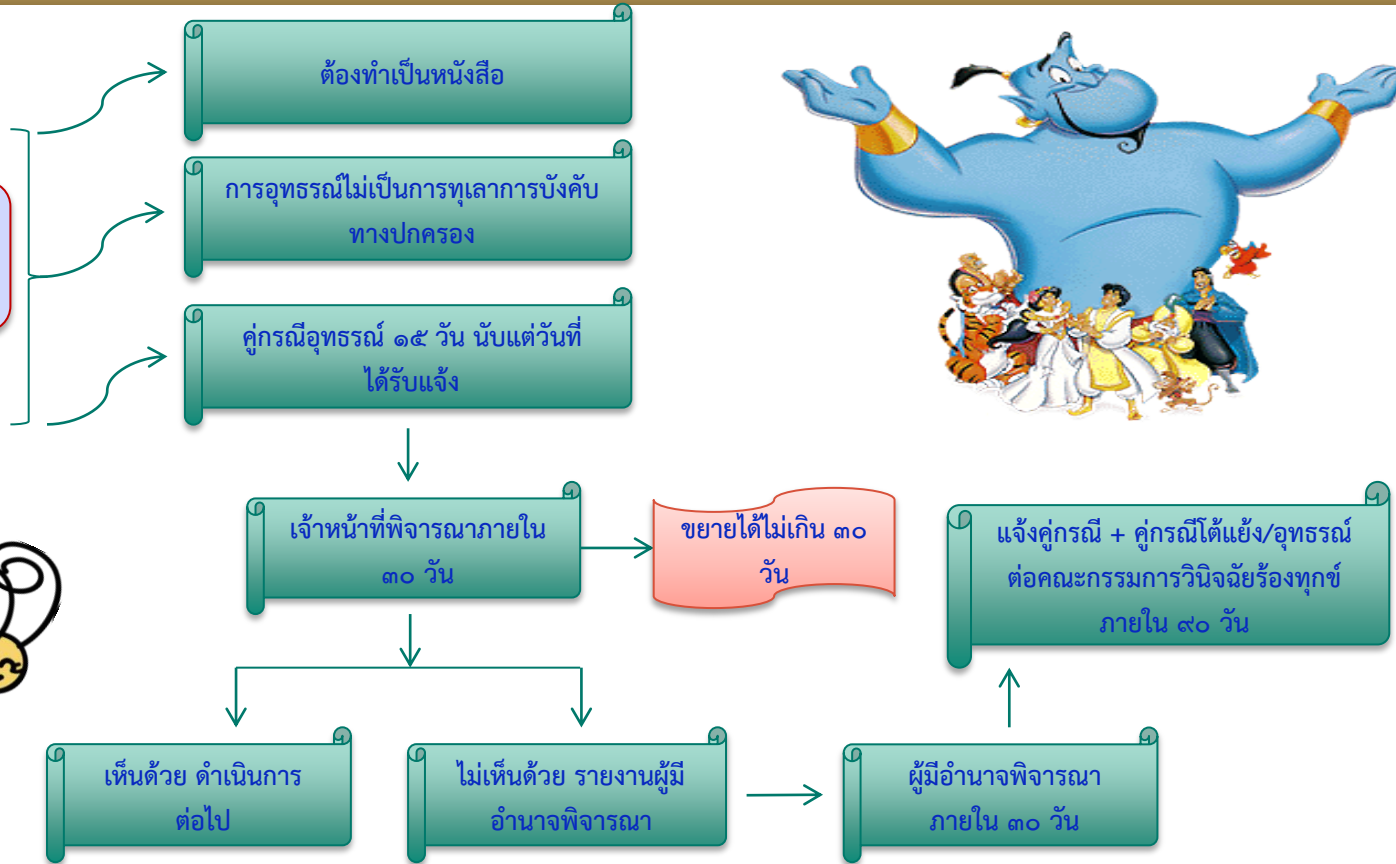
ขยายได้ไม่เกิน ๓๐
วัน

แจ้งคู่กรณี + คู่กรณีโต้แย้ง/อุทธรณ์
ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์
ภายใน ๙๐ วัน

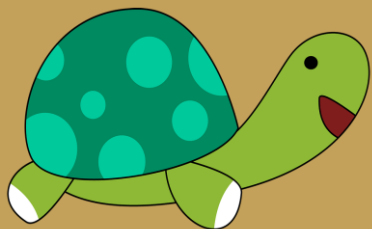
เห็นด้วย ดำเนินการ
ต่อไป

ไม่เห็นด้วย รายงานผู้มี
อำนาจพิจารณา

ผู้มีอำนาจพิจารณา
ภายใน ๓๐ วัน

การเพิกถอน
คำสั่งทาง
ปกครอง

ข้อพิจารณาเบื้องต้น
เกี่ยวกับการเพิกถอน

เจ้าหน้าที่/ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่เพิกถอน
คำสั่งได้ ภายใน ๙๐ วัน ม.๔๙

การเพิกถอนคำสั่งที่ไม่
ชอบด้วยกฎหมาย

๑.อาจถูกเพิกถอนทั้งหมด/บางส่วน ม.๕๐
๒.ซึ่งเป็นการให้เงิน/ให้ทรัพย์สิน/ให้ประโยชน์ ที่อาจแบ่งได้ คำนึงถึงความเชื่อโดย
สุจริตของผู้รับประโยชน์ ม.๕๑
๓.กรณีไม่อยู่ในบังคับ ม.๕๑ อาจถูกเพิกถอนทั้งหมด/บางส่วน แต่ผู้ได้รับผลกระทบ
จากการเพิกถอนมีสิทธิได้รับค่าทดแทน โดยร้องขอภายใน ๑๘๐ วัน ม.๕๒

การเพิกถอนคำสั่งที่ชอบ
ด้วยกฎหมาย

๑.ซึ่งไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองอาจถูกเพิกถอนทั้งหมด/
บางส่วน โดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอน/มีผลในอนาคต
๒.เฉพาะกรณีมีกฎหมายกำหนดให้เพิกถอนได้/มีข้อสงวนสิทธิให้เพิกถอนได้ในคำสั่ง/
คำสั่งนั้นมีข้อกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติแต่ไม่มีการปฏิบัติภายในเวลาที่
กำหนด ม.๕๓

การเยียวยาประโยชน์ที่
เสียหาย

ม.๕๑ - ม.๕๓

การขอให้พิจารณาใหม่

- ❖ เหตุที่คู่กรณีขอให้พิจารณาใหม่
- ❖ มีพยานหลักฐานใหม่
- ❖ คู่กรณีมิได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณา
- ❖ เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจทำคำสั่ง
- ❖ ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย เปลี่ยนแปลง
- ❖ ต้องพิจารณาใหม่ภายใน ๙๐ วัน

การนับระยะเวลา

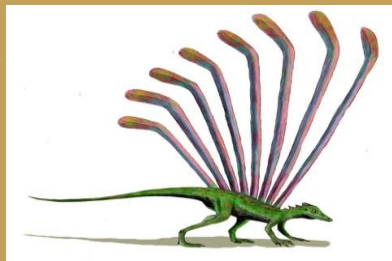
ห้ามมิให้นับวันแรกแห่ง
ระยะเวลารวมเข้าด้วย

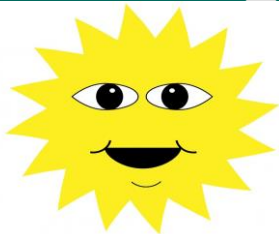
ให้นับวันสิ้นสุดของระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วย แม้จะ
เป็นวันหยุด

ห้ามมิให้นับวันแรกแห่ง
ระยะเวลารวมเข้าด้วย

ถ้าวันสุดท้ายเป็นวันหยุด ให้ถือ
ว่าระยะเวลานั้นสิ้นสุดในวัน
ทำงานที่ถัดจากวันหยุด

ระยะเวลาที่กำหนดไว้อาจ
ขยายได้ โดยยื่นคำขอภายใน
๑๕ วัน

การแจ้งคำสั่ง

